

Zakład Studiów Społecznych i Gospodarczych Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych
Uniwersytetu Szczecińskiego

zaprasza do wzięcia udziału w ogólnopolskiej konferencji naukowej:

**Opis i miara. Metody, techniki i narzędzia w historycznych badaniach społecznych,
demograficznych i gospodarczych,**

która odbędzie się w dniach 27 – 30 września 2016 roku w Ośrodku Wypoczynkowo-Szkoleniowym
Uniwersytetu Szczecińskiego w Pobierowie przy ul. Grunwaldzkiej 66.

Mija pół wieku od ukazania się w „Kwartalniku Historycznym” artykułu Alberta Soboula zatytułowanego *Opis i miara w historii społecznej*, w którym pojawiają się też licznie odwołania do historii gospodarczej i demografii historycznej. Ów opis związany jest z jakościowymi aspektami badań nad przeszłością, a owa miara odnosi się do ich ilościowego wymiaru. Mimo upływu czasu przedstawione przez Soboula postulaty nie uległy dezaktualizacji, można wręcz powiedzieć, że nabrały znaczenia w dobie szybkiego rozwoju metod, technik i narzędzi badawczych pozwalających o wiele wnikliwiej analizować minione wydarzenia, także dzięki, a może nawet przede wszystkim, wykorzystaniu dokonań innych (sub)dyscyplin naukowych.

„Nie wystarczy opisywać, trzeba jeszcze liczyć” (Georges Lefebvre). Zdanie to otwierające rozważania Soboula na temat *ilościowego punktu widzenia*, równie dobrze można odnieść do części jego artykułu o *jakościowym punkcie widzenia*, zamieniając miejscami czasowniki. Wydaje się, że końcowy wniosek jest prosty: jednoczesne uwzględnienie obu perspektyw przyczynia się do uzyskania pełniejszego obrazu przeszłości. Tak jest raczej w teorii, gdyż polskie badania nad dziejami społecznymi kładą nacisk na aspekty jakościowe, natomiast te nad dziejami populacji – na aspekty ilościowe, co w istotnej mierze jest zdeterminowane odmiennym charakterem źródeł lub odmienną ich interpretacją.

Sytuację komplikuje również nowa metodologia badań jakościowych mająca swoich zwolenników wśród badaczy i badaczek reprezentujących nauki społeczne i humanistyczne. Opiera się ona bowiem na postmodernistycznej krytyce oświeceniowego przekonania o możliwości obiektywnego poznania rzeczywistości. Tym samym odrzuca klasyczną definicję prawdy i, przyjmując założenie o wielości możliwych rzeczywistości oraz wielości ich interpretacji, dąży do zrozumienia poczynań badanych jednostek poprzez uchwycenie ich punktu widzenia oraz sposobu doświadczania świata. Osiągnięte tą drogą wyniki są więc subiektywne i uniemożliwiają generalizacje, czy też wytyczanie prawidłowości rozwojowych. Co więcej, taka formuła badań jakościowych kwestionuje również postulowaną przez Maxa Webera aksjologiczną neutralność badacza, który w tym przypadku ma nie tylko poznać (na tyle, na ile to możliwe) rzeczywistość, ale także ją zmieniać.

Te odmienne założenia epistemologiczne badań jakościowych przenikają również do nauki historycznej i otwierają ją na nowe metody badawcze oraz strategie interpretacyjne. Równoległe jednak wywołują niemiłą dyskusję, gdyż w konsekwencji oznaczają negowanie istnienia obiektywnych kategorii i tym samym możliwości racjonalnego poznania przeszłości, przez co podważają fundamentalne zasady, na jakich oparty jest tradycyjny warsztat badawczy historyka.

W założeniu organizatorów planowana konferencja ma nie tylko stworzyć możliwość do dyskusji na temat zasygnalizowanych wyżej dylematów metodologicznych w badaniach historycznych, ale przede wszystkim stanowić forum prezentacji wykorzystywanych współcześnie metod, technik i narzędzi oraz uzyskanych dzięki ich zastosowaniu wyników badań. Problematyka społeczno-gospodarcza i demograficzna w dociekaniach nad przeszłością wymaga podejścia interdyscyplinarnego, co wymusza adaptowanie na potrzeby historii metod badawczych innych nauk społecznych i humanistycznych, np. antropologii, socjologii, demografii, statystyki, geografii, kulturoznawstwa czy literaturoznawstwa. W ten sposób konferencja – mająca mieć w założeniach charakter warsztatowy – umożli-

liwi historykom preferującym ilościowe metody pewien ogląd tego, co się aktualnie dzieje w dziedzinie jakościowych badań i *vice versa*.

Organizatorzy oczekują na zgłoszenia wystąpień, w których ukazana zostanie „krok po kroku” ścieżka badawcza prezentująca na konkretnym, wybranym przykładzie zastosowanie określonych metod, technik, czy narzędzi badawczych z uwzględnieniem specyfiki wykorzystanych do tego celu źródeł. Proponujemy, aby w ciągu około 30 minut przedstawić problem z zakresu szeroko pojętych przemian społecznych, demograficznych i gospodarczych z uwzględnieniem schematu wypowiedzi obejmującego następujące elementy: sformułowanie celu badań, scharakteryzowanie podstawy źródłowej, przedstawienie wykorzystanych metod/technik/narzędzi badawczych, omówienie uzyskanych wyników badań, podanie wskazówek bibliograficznych.

Zgłoszenia tematów wystąpień wraz z krótkim abstraktem należy przysyłać mailowo do 31 maja 2016 roku na adres: chojecki.dariusz@gmail.com lub agnieszka_szudarek@wp.pl

Udział w konferencji wiąże się w wniesieniem opłaty w wysokości 350 zł (koszty noclegów i wyżywienia, materiały konferencyjne). Organizatorzy nie zapewniają zwrotu kosztów podróży.

Komitet organizacyjny:

prof. dr hab. Edward Włodarczyk – przewodniczący,

dr hab. prof. US Agnieszka Szudarek,

dr hab. Dariusz Chojecki

